

Niamuno Sargas

broliams Lietuvininkams žines parnešas.

„Niamuno Sargas“

Tilžeje, kas ketvergą išdūdamas, kaštija prie arcziausiojo pušto ar per gromatnešį apsteliutas ant bertainio meto 50 peningiu, su prinešimu į namus 65 peningius. Ir pati laitraščio išleistuwe Tilžeje, pylimo ulyczioje (Dammstraße) 2. bute, priima apsteliawimus arba išrašymus.

Bėrnai mylesim cėcornstę,
Drašei užtaršim lietuwynstę!

Apsakymai

„Niamuno Sarga“ įstatomieje kaštija po 10 peningiu už tožną smulkeis raštais išspausą eilutę ir yra šio laitraščio išleistuweje priimami. — Gromatas ir rankraščius del laitraščio siuncziamus priima redytwę Tilžeje, pylimo ulyczioje (Dammstraße) 2. bute.

25. num.

Tilžeje 11. jaunį (junių) 1886.

1. metas.

Išgamei.

Daug kartų jau girdeėjau, kaip mūsų išgamei žudo giminę lietuwistą, kad sturdu ir aprašineti. Wiens brolis, wardu „damliget lettischet volks-spröckling“, šit' kaip prabylo: mes Lietuvininkai esame labai stambūs žmonės, o to dėl ne werta mūsų kalbą gairyti. Žis buwęs kelioje wietose ant kamandos, kaip tai ant paweiklo, Bilawoje, Heilsberkyje (kur tūs didžiūsius kufulius werda), Gutstade ir daug kitu wietu pridawė. Potam Berlyne kaip žalnierius tarnawęs, prasimokinęs ir tą gražią kalbą, katraja tos kampinės bobos kalba, arba tą gražę („Berliner eckensteher sprache“), katra jam kaip augte jaugo į galwą, kad jis ir naktyje sapnūjės apie tūs garjus „mein lebenslauf ist lieb und lust“ ir t. t. Kad jis kartą paklaustas wienos kamp-bobės, iš kofio jis kampo klės ir kaip jo wardas, o kad jis pasafęs „Abrys iš Lietuwos“, tai ta boba jį labai išjūtusi, tardama: „es ist doch besser überdies, warum den „Abrys“? Toji boba mat jį apkritstijo gražum wardu „überdies . . .“

Bet Diemui dėkui, kad ta boba jį nors per žmogų palaitė; jeigu butu pasafiusi, kad kiaučė, tai ir butu tifejės. Watai kiel toks žmogus išmano.

Kad ana įstretusi boba jam padawadijo, kad jo wardas negeras, tai jis ir tiki, kaip į wėrgą. Taip, taip, ano tifejimas didelis, jis tiki kad welyku pirmąjį rytą saulutė tefėdama, šokinėjanti kaip cigons kažoką, kad jo kaiminke gal į kiaučę pasiwertti, o jam weršį pažnyauti ir t. t. Ot, tai nū tokiu žmoniū tur wiša giminė už pagonis laikoma buti.

Su sawo waiku ans kitaip nekalt', kaip poniskai, to dėl, kad Petras dangaus wartus tif ponams teatratys, o jei nemotėsi wokistai, tai dr imst į pėklą! Taip tai jam ponas pracentneris jau kurt' laik kaip sake: „Tu žmogau, ar tu mišlijį pono Diemo prisafymus peržengęs, dar į dangų pareiti? Apmišlyt, kaip tawo waitas justalbes ju tawo senu tėwu“. Taigi mieli škaitytojai, katrie ant šios žemės Lietuwos gywnate, ar teisingai tas žmogus daro, kad pono Diemo prisafymus perženg? O jei kartuntą jo motinėle jį pasafus auame swiete raudodama ir tardama:

„Už tą nekylt manę seną?
Ar už tai kad dawiau peną?
Meilei man tawę buczyntent,
Per naktis wargei siudhjent.
Tefo kšnij man nutraukti,
Ašareles gaušes braukti!
Sumtioj' procioj, praštam buwyj,
Bil' Lietuwai dūt Lietuwj.
O tu džaugdamafis Berlynu,
Stojai man ir jai jau wemin!

„Kalbi jus Lietuwei žustit, prasias jusu darbas,
Neks nenor prie jusu glausties, nes tai menkas starbas,
Daug girdeiti tokiu žodžiu iš burnos Lietuwui,
Kurs degtinės atfigeres, žudo kalb liežuwi.“

Jeigu jam kofe palaitė miešczenka padawadija, kad jis toks dailus žmogus budams, o negėdifi šaktytiefi, kad jis lietuwinkas esąs, tai jis sawo gintąją dieną keik, katroje jis užginė kaip Lietuwinkas: „bucziau kas bucziau, kad tik ne Lietuwinkas“.

Na, tai tokius wert wadyti išgameis. Par-dūk ir tu, mylimas išgami, sawo kalbą Woficcziu daktarams bei profesoriams, kaip jau yr keli padare, antai tas didelis delmono išmintorius nabafninkas Kuršatis. Tas labai daug gero darė dėl wokistuju profesoriu, bet ne dėl mus Lietuwinku. Kad jis gelbėt galėjo, bet gelbėt nenorėjo. Bet tu myltras drangai dar nei prie Kritščioniu pulkelio neesi wertas prisirokūti, kadangi tu dar į kiaučę tebtiki. Jantus.

Marios ir žweja.

(Priemazga.)

Marios, kaip sakėme augščiaus, pilnos wiofoku milžinišku newydomu, kurie nėko daugiaus neweikia, kaip tif edasi tarp sawės ir tukstanczeis ryja kitus silpnesniūsius mariu gywūlelius. Bet ir to ne gana! kiel kas metai žudo žuwpalaičiu ir kitofio mariu gywio pauščzei, žemės žwėrys, o ipaczei žmogus! Ne be reikalo mes išstareme, kad žmogus — tai didžiausias pragobelis, kraugerys, kofio nerastume wiwoje pasaulėje. Ne gana to, kad jis sueda wijus jauczius, wijas awis, kiaučes, žafis, wistas, antis, uždobia ir pastutinį kiskiapalaičį, kurapą, stiną, nė mariu gywūlei per jį neišbuna sawo gilumose. Kiel kas mieli metelei žusta per jį silkiu, karofu, meštru, lydeku, stintu, wėžiu ir t. t., tai net bafsu ir pasakyti! Kada, kur ir kaip pirmą sykį žmonės tme žuwis gaudyti, to nekias nežino, o turi buti nekados ir nedažinos. Wienūse kraštūse žmonės pasafoja, buf tai senowės diemai išmofinę žmogų žuwanti, o kitūse (kaip Latwioje) — atwernai, buf žmonės patys išmofę, o diemai, ipaczei mariu, draudė jiems naikiti nėko nekaltas žuwis ir labai baudė jūs už tai. Wienof tikrai gal sakyti, kad žuwanti žmonės išmofo kur kas anščiaus, nęg jawus seti, o gali buti ir anščiaus nęg medžioti. Jš pradžios žweja, žinoma, buwo labai prašta, kaip ir kiekwienas, kę tif atfirades žmogaus knebiny: nė meškeriu, nė lūtu, nė tinklu, nė bradiniu, nė waržu, nė buczju žmonės tūmet dar nė žinote nežinojo; iš pradžios mušė žuwpalaites lazdi-neis, akmenimis, o gal buti gaudė ir tiesiog ranfomis, kur po negilias balaites. Tik pastui pamažu, pamažu žmonės išitaisė saw wiofokius itaijus

zuwis gaudyti, tif per tukstanczius metu prasimanė wijus tūs buczius, waržas, bradinius, kuriūs mes matome šendien. Pusgywūlis iš laukiniu žmoniū žwejs, kę rantomis gaudo žuwis negiltūse klanūse ir upeliūse ir drajus Ciropos žwejs, kę ant didelio garlaimio už tukstancziū myliu nū sawo tėwynės waikofsi po marias mariu milžinus, rodofi nelabiaus panėšį wienas į kitą, kaip pasileides wyžas arba nelemta klumpė į dailų panaitės cziawerykaičį (kurpaitę); bet arcziaus apšpažinę su žwejos praite, mes tūjaus matome, kad jūdwięjū esame tikru broliu, kad ir mūsų dražuno tiemu-tėwai kitą gadynę, labai senei, buwo nebutlesnį už aną laukinį žweji, o antra, kad waiku waikai to paties laukinio už keliu šintu metu patys iš sawės, nėko nemofinami išmofu dar geriaus žuwanti nęg mūsų dražunas. Kę telyn, to žmonės, kad ir labai pamažu, eine wis išmintingyn, išmofsta labai daug tokiu daigtu, kuriūs nė manyte nenumanė ju tėwu tėwai. — Sunku ir suinti, kiel tai žmonės kas metai išgaudo žuwu. Nekur nesuweža tiek daug tokiu gražiu žuwiu, kaip Londone, didžiausiam mēste ne tif Anglijos, bet ir wijos žemės. Kas met prineža czia kelioliką milijonu pudu žuwu, silkiu, mariu wėžu, unguriu, menkiu, krabu ir t. t. už kelioką milijonu rubliu wienu tif silkiu czia išeina į kofius 150 milijonu; o wienof nepaisant ant tokio milžiniško daugumo, žuwis czia taip greitai išperka, kad kas rytas, dar nė nesufilus daugumui gywentoju, žuwinkai jau pabaigę sawo reikalą su pilnomis mašnomis grįžta namon apsisfaktyti sawo pelno. Atplautus laiwams su silkėmis, wiwoje priemarinėse dalyse Londono kila neišpasafytas trufšmas: wisi, kas tiktai tiktai apturėti iš ju šiofią tofią naudą, tefini bega į prieirą, ir czia pasidaro tofia mugė (jomarkas), kad su ja negal nė lygintiefi didžiausios mūsų mugės. Kofia milžiniškai didelė ir swarbi dėl žmoniū wiša žweja, kiel ji užlaito ir maitina šeimynnu, kiel dūda pelno — tai gal numanyti tiktai tas, kas labiaus apšpažinęs su mariomis ir pamarinėis kraštais. Ir pas mus apie Palangą ir kitur pajurėje žuwis užwadūja žmonėms dūng. Wilniškis Lietuwis arba Lietuwis rytinės ir widurinės dalies Kauno rėdybos, retai gaudamas žuwiu, laiko žuwį už skanesnį, šwentadienį walgį, pajurės gywentojas, kursai tur žuwiu ir per pilnai, žinoma, žiur ant ju jau suwifai kitaipo. „Negerai, sako, palangoje, iš ryto menkė, wakarė menkė, o reikia karwės ganyti ir smiltysse braidyti.“ Sūmijoje — toli į žiemius nū mūsų žemės, bernas, pristodamas pas ufininką, iššidera saw, kad jam nors sykį ant nedelios nedātu žuwiu — taip žuwys, kuriomis czia minta daugumas gywentoju, pagrišo wisiems. O kiel suwalgo

žuviu kitoje žemėje! Kelios dešimtys milijonų gyventojų šalu indiškojo ir didžiojo oceanu minta beveik vienomis tik žuvinis.

(Dar ne wiskas.)

Į šwetur.

Į **Wengrijos**. Budapešto meste tapę žalėriū wyresnyšis Dicht'as ant akcerawimo wietos wieno rezewisto peršautas. Bus tai pagieža buwusi, kadangi įšai įtrauktūsius rezewistus, labai warginęs.

— Wengrijoje tapę 24. majū jaunās remestiniņas nudurtas atrastas. Wišī poperei buwo nepalaimingamjam išwogti. Dar nėra pasišekusi razbaininką sugauti.

Į **Italijos**. Įši fiolėi apie loferos ligą tik iš Katanijos teparešo žinēs. O dabar jau ir iš Rymo bei daug kitu mēstu apie siautimą tos slogos rašoma. — Etnos kalnas nepaliauja durawēs ir žmones bauginēs. Sawo werdanczias jūšē įšai dabar su tolia mace išwenti pradeda, kad įbaugintieji žmonēs iš sawo nameliu pabėgti pagauna, nėra jūšēs srowēs į kiemus plusti pradeda.

Į **Szweicarijos**. Wienas jaunās Angli-tonas, su kitu anglišku draugu po musu kalnynus belaiapidams, per sniegą paslydēs ir į bedugnį puldamas rugarkaulį nusilaužēs, sawo dwasę išleido.

Į **Belgijos**. Gentu mēsto palicija yra labai piktą urwą išdykeliu užezūpusi. Butent wienoje karecziamoje liubėdawo kas wakarą tolia draugystē susirinkti, kuri naktimis bašiausias ne-wēžlybystes ir begėdystes darydawūs. Prie šitos begėdiškos draugystēs priklausē daug žmoniū iš garbingiausių mēsczoniu. Dabar yra geras pulkas, jeib nū korawonēs iškliuti, saw galą pasidareš.

— **Wēšē Werwē** (Werviers) ne senei užmušē nekūrsai ufinūšas abi sawo dukteri su firwiu. Žmogžudis norėjo pabėgti, wienol palicija jį sustwērē.

Į **Szpanijos**. Karaliskūju namu paproczei yra per daug kwaiši. Karalėnei ne wale paczei sawo kudišį žindyti. Naujam karaliui dabar užgimus, tapē kudišis per ministerijos prasėdį žagastą wisiems susirinkusiems parodytas. Medynos ercifenē tada jaunąjį karaliū motynai nunešūsi, tarē: „Pabuczūš sawo karaliū!“ O-gi ašarūjančiomis akimis karalėnē spaudē sawo kudišį prie širdies ir jo kaktutę buczūdamā, tarē:

„Mano sunaus gimimas atlygina man už wiską, ką aš kentėjau.“ Karaliskasis kudišis tur sawo paties gywenimus, daugybę tarnu ir tarnaicziū. Daug butu jam priklausō. Taip jau iš senu laikū įtaišta yra ir taip wienol pasiliekti. Karaliaus motyna labai prastai gywena. Daug rubu sawo kudišiams ji yra pati sawo rankomis pasi-wusi. Popėzius krikštynoms brangų rubą atsiunte; wienol karalėnē jo nėme. Mažasis Alponšas XIII. yra stiprus wiskas, labai tamsaus gymio.

Į **Mastolijos**. Petrapilėje apie dywiną testamentą papasakojama. Pirm keliu nedėliu mirē turtingas jaunikaitis. Sawo wiską didįjį turtą paslyrē jis broliwakiui. Tu turtu paweldėtojas wienol tur pršiekti, kad ant 1) nekados tabako neberukytēs, ar tai butu cigarai, ar cigarėlei, arba pypkinis tabakas, ant 2) nekados per wiską sawo amžią kortomis nebelošēs, o ant 3) tarpe 6 mėnesiu po patwirtinimo testamento paczią wesēs. Jei jis sawo pažadėjimą laikyti negalēs, tai nū jo tie pinigai tūjau buti atimti ir kitiems gentims atidūti. Laimingasis wyrukas wienol labai smarkei rufo ir labai mielai kortelėmis mēto. Kas žin, kaip jam pasišeks pažadą laikyti.

— Į **Liėpojaus** rašoma, but mastoliskioji waldžia nėšo žinoti nenorinti apie budawojimą gelžinkelio tarp Liėpojaus ir Klaipešos.

Į **Amėrikos**. Anjai socialistas Most'as iš naujo yra sugautas ir į kalėjimą įkistas. Kaip sakoma, jis tapšēs ant meto kalėjimo ir ant 500 dolaru pinigū korawonēs prasudytas.

— **Cyfragos** mēste yra 22 maistininū apšlystu, o kaip mišlyjama, ju nei wienas be korawonēs neišlikēs.

— **Amėrikos** juwienytūju walsūju prasėdys Klewelents ant sawo swodbos sweczius palwiesdamas, kožnani taipo nurašē: „Mielas pone! 3. jūniū at istosiu į wencziawonšties stong, su ajaba žalsome apšwezdamas. Bus tai labai tyka šwentē. Labai džiaugsiūsi, jus toje dienoje pas sawę matyti. Jusū wėrnasis Klewelents.“ Įš tikro bus Klewelento swodba tyka šwentē, nėra, kaip rašoma, tik kokie 25 sweczū tesustiešē.

Į **Aprikos**. Lantose, prie Senegalo upēs gulinczijoje, yra girė dywinu medžiū atrasta. Jie prilgsta musu aužūlams. Murinai jūs wadina swiesto medžeis; nėra jie nešą baltus, labai stanius, swiestui prilgštanczius waisius.

išwaryti. Ji yra su sawo kudišu, wargu ir gėda į jos tewišką kiemą partraukusi. Senoji Bartkwėnē jos pasigailėdama, ją į sawo butelę priēmē. Tai buwo žodžei mano motynos. Po wienos adynos buwau aš jau prie tawēs. — Ar dar daugiau turiu taw, Rėgyn, ką šakyti?“

„Ne, Wėrneri, šakē mergina. „Bet aš noriu šakyti, kad tu nebutai manę aplankēs, tai aš jau senei bucziau nabaštiniškē. Aš tik iš meitēs prie mano kudišio ir prie tawēs noriu dar gywenti.“

Ji pridawē sawo ranką, ant katros kudišį laikē; jis sawo ranką į ją įdėjo; ji jam ranką špaudē.

Jūdu buwo beveik adyną tėjūsi, wis wakarūšna linkui, per Jurawos karaliskąjį girę, tik pora kartu į iššlyrtą wietą teišėjo. Czion rodēsī kaip šilo žemē; žemi elšnei, katrie atšiu wienas nū kito stowėjo, parodē, kad czion jau balos gruntas prasidėda; kur nei wienam užėiti nėra galima. Jurawos girė yra ipatiskai tokioms balomis bagotai apklota, katru, kitūšē kampūšē Lietuwos mažiaus teatširand. Rairėje pušē Miamuno vandasi berods Raskšiu bala, katra dwylyka myliu apie sawę matūja. Jau šimts metu prabėgo nū to czešo, kaip waldžia procewojąti tą

Įš Wokietijos.

Įš **Berlyno**. Propesorius d-ras Szweninger'is, kunigaiškėzio Bismarčio leforius, ant pabaigos šio mėnesio į Petrapilę keliaus pas cėcoriū Aleksandrą. Butent Mastoliu cėcorius ta paczią liga serga, kaip ir Bismarkis. Aleksandraš liub, wakaroje kur nors ant kofio darže žolyno augštynokas pasigulēs, daug adynu praleisti, debesis žiurėdamas; o žiemoje įšai wēl sawo bute ant brangiu paklodziū augštynokai išsitiešēs gul. Per labai daug judintieji įšai nenor. Su-prantamas daigtas, jog tokiu budu kunas storiū eiti pradėda. Bet dabar Szweninger'io caras turēs klausyti, o tasai jį neczėdys.

Įš **Dancos**. 3. jūniū rado czionai wienas grėnadyras 4-ojo pėstininku pulko, ant garlaino nū Neufahrwasser'io į Dancą waziūdamas, iš-ggtingą smertį. Nepalaimingasis žalnėrelis buwo prie kamyno atkalties pasiwėmēs! kas žin kaip pasprudo ir ipūlė į mašynos widy, kuri jam galwą sutruškino ir wieną ranką nuplėšē. Ant wietos buwo negywas.

Įš **Bozu** nū 29. gegužio šitai po rašoma: Szendien į Bresliawą ant paswėfinimo wyriausiojo wyskupo Dinder'io iškeliawusi lentiskā pasuintinyštē pasidaro iš triju dwardoniū, iš wykaro kunigaiškėzio Radziwilo, wieno pabrifēs apturėtojo ir wieno ufininko. Kunigaiškėtis Radziwilas keta, kaip Boznanians kasdieninis laikraštis pranėša, į kalbinimą lentiskioje kalboje laikyti.

Įš **Hamburg'io** nū 4. jūnio rašoma, kad wyriausias wyskupas Dinder'is ant apsilankymo pas kunigaiškėtij Bismark'į į Friedrichsruh'į nukeliawēs.

Įš **Saksu provincijos**. Kunigaiškystėje Schwarzburg-Sondershausen'o 24. gegužio debesė-plyškdamas, daugybę trosiū paplowe, daug žmoniū ir galwūju nužawino ir didelius lankus į plentą supustyjo.

Įš **Halle's** mēsto. Gaspadinē Benefenē iš Merseburkio pirm keliu dienu paweldėjo kokią 500000 markiū. Kokią 20 metu ji tarnawo per gaspadinę prie pernai augštōjē senatwėje pasimirusiojo Leitmono Kieselbach'o, kuršai jei sawo didįjį gražūjį dwardą paliko. Leitmono turtingie-jie gentys, kuriems tik mažumas pinigū testamente prirakšytas tebuwo, tūmi nenorėjo pasikalbėti, šakhdami, kad czia tur prigawystē buti nusidawusi. Prowa prasidėjo, kurioje Benefenē wirš

B a l o j e.

Papasakotoje Temme.

(Priemazga.)

11] Trumpai po to aš apširgau. Tada nu-gabeno manę į Karaliaucziū ant iškalos. Jau buwo keturi metai praslinkę. Aš tawę nei wieną akies mirkšnelį nemacziau, ir nei wieną walaudēlę neužmiršau. Aš sugrįžau namon. Tu dar buwai didžioje Lietuwoje. Mano pirmas geidawimas buwo, mano tetą aplankyti ir tawę pamatyti; buwo mano wienintėlis noras. Mano motyna manę nū to atlaikē, šakē norinti su manim podraugei sawo seserį aplankyti; ji tą laiką taip jau sawo seserį nebuwo regėjusi. Lenkiskās bajoras negal be paties cėcoriaus pawelyjimo iš žemēs išeiti, į widy taip jau nėra wale įeiti, pirmeng pasportas Berlyne mastolisko konzulio peržiurėtas taps. Taip ir buwo. Taip pušē metu pralėkē nū mano sugrįžimo iš Karaliaucziūs. Tada šakē mano motyna: „tu gali tą kelionę į didiąjį Lietuwą užczėdyti, jegut tu nori Jurgelaicziū Rėgyną matyti. Ji jau wakar parėjo. Ji buwusi tinginē šir netišēs sutwėrimas. Mano sesū ją gėrybėmis apdowanojo; ji todėl jei su tamsiausioms nedėknigystėmis atmokėjo. Ją turėjo iš namu

balą gera dirwa padaryti, bet iš šiol nėra tai pasišekusi, tukštanczei doreliu tapē balos klampynė paskanditi, ant galo wisai paliowē dėl jos procewoti.

Alle didesnē yra Jurawos girės bala. To dėl ją wadina didžiąja bala. Didžioji bala trauckiasi iki į mastoliską Lietuwą.

Tošē begalinēšē klampynēšē negywena nei koks sutwėrimėlis. Jos plonas wiršus neišlaiko nei žmogū, nei medį. Tiktai matai žilus persenusius wiršius, plynus, lyg kad nukirptus. Mei koks gywūlis į ją įeiti nedrįsta. Lietuwiniškai šako, kad nei pempė nelek perėti, nēs turētu per toli peng sawo waisams nešti; ant tukczios mulwynēs neišlaiko nei koks wabalelis, nudziuwusiūšē šilūšē nebirzge nei ūdas nei muselē.

Per tokią balą tur keles trauckiesi, kartais keli. Senos Lietuwininū pasakos šako, kad wis tik keli aplinkinēs wyrai tą kelią teturį žinoti. Po sawo smerties jis tą kelią kaip paslaptą žinę paliēka sawo waiui, kuris tur pršiekti, nei wienam swetingencziui jį neparodyti. Tokiu budu jį nėra nei wienas Wokietis pažinti gamēs. Abejotinas tai daigtas; Lietuwiniškai norins tai žino, bet nekuczēs jį Wokietziui neparodys.

(Dar ne wiskas.)

gavo. Gentys dar ir visas provos kaistas nešai tur.

Jš Zeiz'o mēsto. Dēlei didžiū prigawysziū ir anusu mēsto išbegušyšis murininkas Gūnter'is yra Aachen'o mēste sugautas.

Jš Kemnico mēsto rašoma, kad ten žmonės labai sirgti pradėdą. Wienoje dienoje apsirgo simtas dvidešimt ir trys žmonės, sakoma, priežastis esanti, kadangi žalios kaulėnos valgę.

Jš Rūlnės mēsto. Czion tapė pernai sausio mėnesyje wienas darbininkas ant 4 mėnesių kalėjimo prasudytas dėl baisios wagyštės. Dabar jisai yra walnas pastojęs, kadangi išsireiškė, jog jis po wijam nekaltas buvęs.

Bayrūse susipyko wiename kieme wienas ufininkas su pinigų sėrynės waldytoju. Tasai kartą ėjo ant lauko; ufininkas jė ė ir su rewolwieriū peršowė, kad jis negywas ant žemės sukrito. Po to: jisai pats saw gyslas bei kaską persipiwęs taip jau nusipowė.

Jš Lietuwos.

Jš Tilžės. 5. jaunio ipūlė Cigner'io waininkas, karcziamininko sunus, iš walties į nę ir nufendo. — 5. jaunio ant turgaus daužė butelninkas Lukatis iš Tomacziū ufininkui C. su kuzumi taip smarkei per galwą, jog tasai tū jau kraujeis apipludo. Nenaudėlis tapė sugautas ir į kalinį nugabentas.

Jš Rusnės. 3. šio mėnesio atwyko ezionai musu provincijos wyriausias prasėdis (oberprezidentas) ir ėjo, lantrote bei fitu ponu palhdėtas, nū wmanu nufriaufasias wietas apžwalgtyti. Kaip girdime, musu nufitėjimas, kartą pylimą prieš frantu igyti, dabar bene tik išsipildys.

Jš Peliniuku. Saugofite ugni! sergėkite brėžulus! Pirm keliu dienu 6 metu senas waininkas, iš las žin tur kelis brėžulus pasieciūpęs, emė į šunę ir bando įbrėžti. Bengwei užsėdėga lėryna, prigriebia žiaubus, šunė liepsnoje pleškta. Waininkas labai išsigandęs, bėga pas kaimyną, ale nėso nešako. Ne ilgai trunka, tai visas gywenimas jo tėwu į pelenus pawiršta. Wos buvo galma, su didėle proce sunkei sergantijj tėwą mažojo pittadario išgelbėti.

27. gegužio ezion labai kruša firto ir daug išfades padarė.

Jš Kuliffiemio. Gumbinės skrityje yra pagalbos žiguntė (pustas) įtaipta, kurios waldymas mokytojui Reinhard'ui kaip garbės urėdas padūtas.

Jš Karklės. 30. gegužio užsėdėgė Mažrimu išlata. Mokytojo moteriskė su mažu kudiki tik wiena stuboje tebuwusi. Kudiki laukan išnešusi, ji dar grįžo į widų, tą nors išgelbėti meilydama. Wienof žmonelei nepasijete. Jei ne toli slenkėzio bėšant, užgriuwo degantysis žiaudu stogas ir ją su liepsnomis apdengė. Nėtur išėiti nēbegalėdama, bėdnoji į kelnorę pribėgęs įieškojo. Pusiau į anglis pawirtusi tapė ji ištraukta. Ji paliko 7 neužaugytus kudikius. Mokytojis, kurs ugnei prasėdėdant, namėje ne buvo, butui bepleskiant, atbėgęs ir išgirdęs apie smertį sawo moteriskės, tū jau norėjo į ugnį pulti, jeib drauge su mylimaje mirti. Wos pasijete žmonėms, jį nū to atlaisyti.

— Piewos musu šimet, rodosi, ne daug šieno tedūs, nēsa kaltasis oras ir smarktosios šalnos naktimis yra jas labai paifšadyje.

Jš Kautenberkio (Magainės skrityje). Frydrikswaldės dvarponis išsiuntė sawo žmones aniu kirpti. Tarp tuju buvo wienas, kursori labai wandens bijojosi. Nelaimė pagundė fitą, tą žmogelį į wandeni wistti. Jisai nepalaimingai už koju nutwėręs kelis sykius iki į dugną įmerkė. Bet kadangi dugnas baišei akmenūtas buvo, tai nabago galwa taipo tapė jodaužyta,

kad jis žwandenyje sawo dwasę išleido. Wisi bandymai, žmogaus gywastį atgauti nūprošni pasifiko. Walscziaus perdėtinis (amtsvoršteras) dvarponis Hofer'is iš didžiūju Skaisgiriu yra tą dalyką wyriausybei primaldawęs.

Jš Gumbinės. Wyriausybe yra padawadijimą išleidusi, kad wijame Gumbinės walscziuje wijos karcziamos ir gaspados su moteriskū patarnawymu trineziosios ant 11 žėgoriaus wafare uždarytos buti, o ir ezia fur po 11 žėgoriaus wyriškei galėtu šimkarkas apkeisti. Tasai dawadas jau rods ne peiktinas.*)

Jš Piskalnio. Musu karcziamininkai wyriausybes padawadijimą gerai įsitėmydami, wijas šimkarkas iš tarnystės paleidę ir wyrus swecziau patarnawimui pristėmę. — Maudytiesi einant, reiktia gerai užsidaboti. Wienas 10 metu senas waininkas, plaukti iššmotti norėdamas, ant nugaros lentą užsirėšęs į wandeni šoko. Ne nelaimė, kad lenta nusprudo ir waininkas į dugną nuginzėdęs, nufendo po atiu sawo senesniojo brolio. Pagelba per wėlai atėjo.

Jš Klaipešos. Jš kalėjimo išsprudusysis Punkaitis yra wėlei sugautas. Kaip iš popėriu pas jį atrastuju, išsirodo, jisai per Londoną į Ameriką bėgęs. Dabar wienof jau taps gywenimas šrutės baudžiawoje prirodytas. Po prisaišintuju sudu stowėjo butelninkas Schlicht'as iš Eidacziū, rubsiuwys Užeitas iš Lenku kiemo, įnamis Barwa iš Lapaliū, gaspadorautojis Danehl'as iš Kuforaicziū, ufininkas Elmys iš Barwu, rubsiuwys Keštiaw'as iš Lenku kiemo — wisi dėl neteisios prisėgos, o ufininkas Zurfus dėl išwadžiojimo ant neteisios prisėgos. Prasudyti tapė 1) Zurfus dėl išwadžiojimo ant neteisios prisėgos ant 15 metu baudžiawos kalėjimo, 2) Schlicht'as dėl atwirai neteisios prisėgos ant 5 metu baudžiawos kalėjimo, 3) Užeitas, 4) Barwa, 5) Keštiawas delei atwirai neteisios prisėgos tožnos ant 3 metu baudžiawos kalėjimo, 6) Elmys, 7) Danehl'as ant 1 meto kalėjimo. — Butelninkas Augustynas iš Bajoru tapė delei tyczioniš daryto uždegimo ant 1 meto baudžiawos kalėjimo, o dailysda Staigis iš Zagucziū dėl neteisios prisėgos ant 1 meto baudžiawos kalėjimo 2 metu garbės prapulsdimo ir amžino liudininko teisybės prapulsdimo prasūdytas.

*) Bet tą tos moteriskosios wėiks, jeigu joms ne wale joku tarnystu pildyti? Ned.

Nuskendėlė.

(Pabaiga.)

Sujieszkojo seną bobą,
Vaisto nū jos gavo,
O su tūm waistu nugirdė
Ji dukrelę savo.
Bet vis nieko!... Isz piktumo
Ką daryt nežino,
Prakeik dieną ir adyną,
Dukę kai gindino.
— „Troszku man, eiva, dukrele,
„Prudužyn maudities.“
— „Galim, mama!“

Ant pievutės
Emė jos rėdities.
Ir iszsitiesė Katriutė
Ant sijono plono —
Vos kvėpūdams žvėjas žiuri
Per karklus isz szono . . . .
(O, kadais ir asz budavo . . . .
Nedrištu sakyti . . . .)
Lygei vaik's mergelė žaidžia
Su žale szakyte;
Lenkia liemenį, isztiesia,
Szildo ant saulelės —

Motė siunta matydama
Gražumą dukrelės!
Nusirėdžius ant jos žiuri,
Trypdama po rasą,
Griež' dantim's, ir kaip padukus,
Tampo, drasko kasą.
Sztai staigu prie jos pripūlė,
Už kasu nutwėrė —
„Mama, mama, kas tau daros . . .“
Gelmė atsivėrė,
Sumarmė, sukunkuliavo
Ir tūjaus nutilo.
Czion žvejys tik atsipeikė,
Czion pajuto sylą;
Pūl į gelmę, stiprios rankos
Tamsias bangas braukia,
Sztai priplaukia — pukszt į dugną,
Ant virszaus iszplaukia —
Ir sustingusę merginą
Iszvelka į rasą,
Isz nagu prakeiktu senės
Jos iszplėszia kasą.

* * *
— „O szirdie, dalele mano,
„Dūk nors pažiurėti!
„Pažiurėk, nuszisypsokie!
„Jau negal žiurėti! . . .“
Rauda, pūlęs ant žemelės,
Jai akis buczitūja,
„Dirstelk, dirstelk, mylimojo,
„Ne, jau nekvėpūja! . . .“
Gul pastirus, baltą ranką
Ant žolės padėjo,
Szale motė nelaboji
Negyva gulėjo.
Ant kaktos iszszoko akys,
Su baisingu veidu,
Valniszkus nagus į smiltį
Ji gilei įleido.
Ilgai verkė nabagėlis:
„Nēr ko vargt ant szvėto!
„Nēr dalelės, nēr laimužės . . . .
„Rasim ezion sav vietą! . . .“
Apkabino, pabucziawo —
Gelmė sumarmėjo,
Iszsiskyrė, susižiojo,
Ir kai pirm stovėjo.

* * *
Nū to laiko taks į prudą
Usnėmis apaugo,
Nesimaudo jam jau mergos
Ir isz tolo baugos!
O pamatę — tai žėgnojas',
Bėga kiek tur galės
Ir vadina jį užkeiktu,
O naktyj, mergelės,
Tai iszkyl senoji boba,
Iszbriada į rasą,
Ir nūga, betrypent pievoj,
Tampo, drasko kasą,
Ir vis žiur į kitą krasztą
Tartum vis ko laukia,
O tūm tarpu isz gilybės
Mergina iszplaukia.
Ir-gi iszlip ji ant kranto
Sėdas ant smiltyno,
Ir atplaukia tad waininkas
Nūgas nū karklyno.
Pabuczitūja ir, apglėbęs,
Valandą ją laiko
Bet neilgai, nēs į gelmę
Tū abu wėl taiko,
Ir nē viens žmogus nežino,
Kas ten waiksztinėja,
Tik wėjalis pasznabždomis
Karklu klausinėja:
„Kas ten, kas ten, kai szeszėlis

„Klaidžioj vis po rasą,
„Ir dejūja ir szukūja
„Vis szilkinę kasą?“

J. Andžiulaitis (Kalmėnas).

Garlevoje, rugpiucio m. 1885. m.

Wisokia žinė.

— Jš Wyno (Austrijoje) nū 6. majaus rašoma, kad wiena labai bėdningai apsirubijusi žmona, sawo šėstiu metu seną waiting wedina bei sawo aštiniu mėnesiu seną žindulį nešina užkopusi ant trecios tožės wisai swetimo buto ir iš czia per langą pirma sawo abu kudikiu žemyn nudrėbusi, pati patkui šoko. Žindulaitis tapė ant ulyczios akmeniui staudžei suronytas atrastas, o motyna su waitinu ne gywu.

— Jš Tarawos (ne toli Karaliaucziaus) nū 7. majaus rašoma, kad ten miškinis erelis (Seebler) nušautas tapės. Sparnais iš plėstais matawo jisai 2,12 meteriu. Sawo nagūse dar laikė zuikienos išmotą.

— Pirm keliato nedėliu tapė Attendorf'e, Požu provincijoje, nekuri dvaronka delei apruczyjimo į kalėjimą iškista. Ta žmona yra keturis kartus wedusi, o vyrui yra wisai trumpą częją po

swobbos pasimirę. Pasutiniam vyrui taip trumpai po swobbos pasimirus, wyriausybė paliepė, wijus keturis lawonus ant peržiurejimo iškasti. Kaip dabar wienof girdime, žmona wėl tapė paleista, kadangi nei jokiu nūdu lawonu kunūse ne radę.

— Kaip girdime, Gulu murinu pulkėlis iš 18 žmonių keta į Berlyną atkeliuoti. Sakoma, šį wisai puikus vyrui, kuriu wienas arthmas gentis ano pažįstamojo karaluko Cetewajo.

— Wienas jaunas dantininkas (dantu gydotojas) iš Berlyno tapė ant triju mėnesiu kalėjimo prasudytas už tai, kad jis nekurią jauną paną pabucziauwęs buvo, jei klaurą danti be užlopydamas. Jis keta apalėrėti.

— Apie baisingą širdies nepajutingą iš Oberhollabrunn'io rašoma. Wienas šulinys igriudamas buvo ir murininko draugą su sawimi įtraukęs. Szita nepalaima nusidawė taip ant pietu, o ant 4 žėgoriaus tikt tepradėjo nepalaimingąjį gelbėti. Sekancioje dienoje anksti ant 9 žėg. galėjo pagalbos šaukimą iš šulinio gilybės girdėti, ale dabar šaunieji gelbėtojai ne stropiaus fasti pradėjo, ne, bet pirmą pusrytį laikę ir pietus sfanei pawalge, tiktai po paludieniu nepalamingojo wėl atšiminė ir jį — jau nuslopusį — ištraukė.

Turgaus prekios

nū 5. junių 1886.

	Tilžeje.		Klaipėdoje.	
	mt. pf.	mt. pf.	mt. pf.	mt. pf.
Awieczei už 42½ kilogr.	6 60	7 —	6 50	7 —
Rugei už 40 kilogr.	4 70	5 10	4 90	5 25
Miežei už 35 kilogr.	4 25	5 —	4 50	5 —
Awijos už 25 kilogr.	2 80	3 30	3 —	3 50
Žirnei, rainieji, už 45 kilogr.	6 —	8 25	7 —	7 50
Žirnei, baltieji, už 45 kilogr.	6 —	7 —	6 50	7 —
Semenei už 35 kilogr.	—	—	5 50	6 —
Dymotai už 50 kilogr.	19 —	—	20 —	—
Roputes už 45 kilogr.	1 40	—	1 —	1 20
Swiestas už 1 kilogr.	1 70	—	1 40	1 60
Kiaušei už kapą	2 25	—	2 —	—
Pywas už 100 lyteriu (bair.)	24 —	—	—	—
Brangwynas { už 190 lyteriu	28 —	—	—	—
	už 1 lyterį	— 30	—	—
Kiaulėna už kilogr.	1 —	1 10	1 —	1 20
Jautiena " " "	— 80	1 —	1 20	1 50
Wersiena " " "	— 70	— 80	— 50	1 —
Awincziana už kilogr.	— 80	— 90	— 80	1 —
Grusciene, papr., už kilogr.	— 34	—	—	—
Awiz. krūpai už kilogr.	— 44	—	—	—
Sziena už centnerį.	2 50	3 —	1 80	2 40
Sziandai už kapą à 600 tgr.	21 —	27 —	21 —	24 —

Upsykymai.

Vietuwisła draugystė Byrute

atšis pirmoje sekminiu kwentėje ant 3 žėg. po pietu

Skaisgiriūse,

swetlyczioje **Zaunaus** pono, sawo mėnesinį susiejimą, ant turio kiekvienas tikras Lietuwintinkas ir Lietuwintinke nūširdžei užkwiecziami.

Draugystės wyriausybė.

Daras Bruazis.

Darbawiete dantu leforiaus

M. Karpes.

Atkymas kunsistiku danti, plumbėrawimas bei danti laikymai.

Tilžėje, waudens ulyczioje 1. bute.

Reparitūrentiems tas dieną, tik ne nedėdiene, tarp 8—9 žėg. klausinas.

Taip labai pamilusjases knigutes

Ant atšminimo susiejimo lietuwisłkos draugystės Byrutes Naujojoje

prifunczia už 23 pf. dykai į namus

Niamuno Sargo išleistuwė, Tilžėje, ant pylimo 2. num.

Napijos pupu

degitu 1,40—1,20 mt. swar., labai gerą stonį turincziū,

Žawos kapijos pupu

po 0,90—1,30 mt. swar.,

Žawos kapijos pupu

žalin, po 85—90 pf. swar., kaip ir wisokiu titū gerą stonį turincziū kapijos štyrinu prifinulo pigiausēi

A. Kalvaitis

Tilžėje, wofist. ul. 29.

Silkiu

geriausioje ipatybeje prifinulo pigiausēi

Plotha & Bludau

Tilžėje prie turgaus.

S. Matėjatis

Tilžėje, Kasaros ul. 1. num.

prifinulo Lietuwintinkams,

wisokins karpianis darbus, kaip karpes, šopagus ir t. t. gerai, greitai ir pigai atlikti.

Parwinyczia, drukorija

ir
mazgojimo butas

Gustav'o Sperling'io,

Tilžėje, fabrikui ul. 38,

prifswelija **dažymni** ir **mazgojimi** šilkinu, wiltonu ir puswiltonu audėsu wisłše dažūse (parwisłse), **ponu** ir **ziuponu rubu**, ardytu ir neardytu, kaip ir **stubos itaishnu** audėsu pigiausame, greicziausame ir dailiausame pagatawojime.

Priimamos wietos: Tilžėje, augštoje ul. 33 prie p. Rogee, wofist. foje ul. 71 prie p. Seelenbinder'ites, fabrikui ul. 38 paczioje parwinyczioje.

Gedulystės (gedėjimo) dalykai

reikalaujant tarpe 12 iki 24 adynu pagatawojami.

Prie to prifswelju **dažymni audžiamu wilnu**, **audžiamu medwilniu**, **lininiu giju**, kaip ir **presawimui**, **apretėrawimui** ir **dėlatėrawimui**.

Jš **Witšo** spausluwes, Tilžėje (pylimo ul., Dammstr. 2) išejo wofisłta knigute:

Bilder von der Ostgrenze (Abrozai nū rytinio rubežiaus).

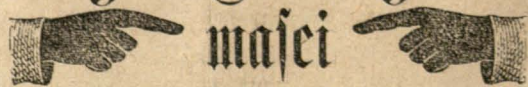
Studijos ir sfices **M. Friedeberg**'io su 5 abrozais.

šturis: I. **Priejodis.** Su abrozu Tilžės mēsto. II. **Ant Niamuno.** Su abrozu „Karalėnė Luyžė ir Napolijonas Tilžėje“. III. **Lenkai** ir Lietuwintinkai. Su abrozu Klaipėdos mēsto. IV. **Žydai** Lietuwoje iš **Wytanto** laiko. Istorisłkas raštās su abrozu **Nusu** rubežiaus. V. **Sekularineci** atminimai. Su abrozu **Karaliaucziaus** karunawojimo pilies. VI. **Priedas.** Rytprusei ir **Leipiclio „Grenzboten“.**

Gaunamos už **1 markį** kaip **Witšo** spausluwėje taip ir pas kiekwiengą knigininką.

Iszpardavimas

Bendig'o & Seidig'o konfurso

mašei

geležies ir trumpu taworu padėtuwė

(Tilžėje, augštoje ulyczioje 94)

toliaus atliekamas.

Leo Mack'as

konfurso gaspadorius.

Kiedytuwė, spauda ir kasta Witšo Tilžėje.

Kas pinigų ten netures,
Jš rudens tam palūses.

Silkiu! Silkiu!

geriausiojo štyrians prifinulo pigiausēi

F. Krafft'as

Tilžėje, prie wafarinio tilto.

Didžiausia prelatikymą

tapėtu

stubu išlipinimui nū 15 pf. iki 2,50 mt. per rulę 36 pėdas matu-janczią, **burtu** nū 3 pf. už meterį iki brangiausiu prifswelija

L. M. Stacklies

Tilžėje, wof. ul. 73 ir 55.

Geriausias žaliasis

muilas

už swarą 22;

II. štyrius už swarą 20 pf.;

III. štyrius už swarą 18 pf.;

soda

už swarą 7 pf.;

florkalkis

I. štyrius už swarą 7 pf.

II. štyrius už swarą 15 pf..

kaip ir wisai materijoles taworai prifin-
lomi pigiausēi.

F. Krafft'as

Tilžėje, prie wafarinio tilto.

Žiemos wakaro adynėlė.

Wroliams Lietuwintinkams ant nau-
dos ir pamosłto **Zanku Wertyno** surašyta. **Įalpa:** Pratalba.—Unga (nusidawimas ant australisłku šalynu atsitikes). — **Warnis** tarp žmogaus ir kunjo. — **Rekaltai** prasudy-
tasis. — **Zonas** iš **Kempės** ir **Szilka**. — Jš **gaspadorystės**. Kaip galima tą taip weik iš meslu išgar-
janti atmonijalą nū išgarawimo at-
laikyti? **Katraip** gerians, ar du ar
tris kartus karwes per dieng miłžti?
Brieš užšidėgimą tēsmens prie karwiu.
Brieš suplyšusius papus. **Prieprawa**
galwijui meslą mesti negalint. — **Szi**
tas apie draugystės.

Gaunama už **60 pf.**

Niamuno Sargo išleistuwėje,
Tilžėje, ant pylimo 2. num.